

Чињенице о антимикробној резистенцији

Кључне чињенице

- Инфекције узроковане резистентним микроорганизмима често не реагују на конвенционалну терапију и резултују дужим трајањем болести и већим ризиком од смртог исхода. Годишње око 440.000 нових случајева туберкулозе резистентне на више различитих лекова узрокује најмање 150.000 смртних случајева.
- Резистенција на раније генерације лекова против маларије као што су хлорокин и сулфадоксин-пириметамин широко је раширена у земљама у којима је маларија ендемска болест.
- Висок проценат болничких инфекција узрокују резистентне бактерије као *Staphylococcus aureus* резистентан на метицилин.
- Неодговарајућа и нерационална употреба антимикробних лекова обезбеђује повољне услове за појаву, ширење и опстанак резистентних микроорганизама.

Шта је антимикробна резистенција?

Антимикробна резистенција (АМР) је резистенција микроорганизма на антимикробни лек на који је претходно био осетљив. Резистентни организми (укључују бактерије, вирусе и неке паразите) могу да издрже напад антимикробних лекова, као што су антибиотици, антивирусни лекови, антimalарици, тако да стандардни третман постаје неефикасан и инфекција остаје и може се проширити на друге. АМР је последица употребе, а посебно злоупотребе антимикробних лекова и настаје када микроорганизам мутира или развије резистентан ген.

Зашто је антимикробна резистенција глобална бригаа?

АМР убија

Инфекције узроковане резистентним микроорганизмима често не реагују на стандардну терапију и доводе до продужења болести и већег ризика од смртог исхода.

АМР угрожава контролу инфективних болести

АМР смањује ефикасност терапије зато што је пацијент дуже инфективан и потенцијално шири резистентан микроорганизам на друге.

АМР прети повратком ере пре постојања антимикробних лекова

Постоји ризик да многе инфективне болести неће бити могуће контролисати и да ће се нарушити напредак у циљу постизања Миленијумских циљева здравља Уједињених нација 2015. године.

АМР повећава трошкове здравствене неге

Када инфекција постане резистентна на лекове првог избора, мора се применити скупља терапија. Што је дуже трајање болести и терапије, често у болничким условима, то су здравствени трошкови и финансијско оптерећење како породице тако и друштва већи.

АМР угрожава постигнуте резултате здравља у друштву

Достигнућа савремене медицине су под ризиком од АМР. Без ефикасних антимикуробних лекова за превенцију и лечење инфекција, био би угрожен успех терапија као што су трансплантација органа, хемиотерапија карцинома и велике хируршке интервенције.

АМР представља претњу очувању здравља и наноси штету трговини и економији

Пораст трговине и путовања омогућује брзо ширење резистентних микроорганизама до удаљених земаља и континената.

Чињенице о антимикуробној резистенцији

Годишње око 440.000 нових случајева туберкулозе резистентне на више различитих лекова узрокује најмање 150.000 смртних случајева. Туберкулоза резистентна на лекове забележена је у 64 земље. Резистенција на раније генерације лекова против маларије као што су хлорокин и сулфадоксин-пириметамин широко је раширена у земљама у којима је маларија ендемска болест.

Фалципарум паразит узрочник маларије резистентан на артемизине појавио се у југоисточној Азији; инфекција показује кашњење у елиминацији паразита од почетка терапије (индикујући резистенцију).

Висок проценат болничких инфекција узрокују резистентне бактерије као *Staphylococcus aureus* резистентан на метицилин и ентерококе резистентне на ванкомицин.

Резистенција је горуће питање код HIV инфекције, а уследила је као последица брзе експанзије приступа антиретровирусним лековима током протеклих неколико година. Национална истраживања су на путу да открију и прате насталу резистенцију.

Ципрофлоксацин је једини антибиотик који тренутно препоручује СЗО за терапију крвавих пролива као последице инфекције шигелом, од како се појавила резистенција на друге, претходно ефикасне лекове. Али рапидно повећање преваленце резистенције на ципрофлоксацин смањује број опција за ефикасну и сигурну терапију шигелоза, нарочито код деце. Неопходни су нови антибиотици погодни за оралну примену.

Шта изазива антимикуробну резистенцију?

Неодговарајућа и нерационална употреба антибиотика ствара повољне услове за појаву и ширење резистентних микроорганизама. На пример, када пацијент не узме пуну дозу прописаног лека или када се користе одговарајући антимикуробни лекови. Фактори који су у основи настанка АМР су:

- неодговарајућа национална посвећеност зајеничком и координисаном одговору, лоше дефинисана одговорност и недовољно ангажовање заједница;
- слаб или непостојећи систем надзора и праћења;
- неодговарајући системи који би омогућили квалитет и континуитет у снабдевању лековима;

- неодговарајућа и нерационална употреба лекова, укључујући употребу у ветеринарској медицини;
- лоша пракса превенције и контроле инфекције;
- смањене могућности дијагностике, примене лекова и вакцина, као и недовољна истраживања и развој нових производа;

Борба против резистенције на лекове: данас без акције, сутра без лека

Хитност АМР је сложен проблем настао као последица више међусобно повезаних фактора; појединачне, изоловане интервенције имају мали утицај. У борби против растуће претње АМР хитно је неопходан глобални и национални мултисекторски одговор.

Одговор СЗО

СЗО је ангажована у вођењу одговора на АМР кроз:

- водиче, подршку праћења, техничку помоћ, пренос знања и успостављање партнерстава, укључујући програме превенције и контроле болести;
- снабдевеност, квалитет и рационалну употребу основних лекова;
- превенцију и контролу болести;
- сигурност пацијената;
- обезбеђење квалитета рада лабораторија.

СЗО је изабрала борбу против антимикуробне резистенције за тему обележавања Светског дана здравља 2011. Овог дана, СЗО ће упутити међународни позив за конкретну акцију ради заустављања ширења антимикуробне резистенције и препоручити водич у шест тачака владама.

СЗО позива све, политичаре, јавност, пацијенте, лекаре, фармацеуте, фармацеутску индустрију да мисле, делују и преузму одговорност у борби против резистенције на антимикуробне лекове.